

PREZIDENT NOTÁŘSKÉ KOMORY ČR JUDR. MARTIN FOUKAL ŘEKL PRÁVU:

I dlužník potřebuje od státu lepší ochranu

Vladimír Čechlovský

■ **Notáři stojí často u vzniku vztahu mezi dlužníkem a věřitelem. Co říkáte jako právník neustálému růstu zadlužení českých domácností?**

Pravdou je, že lidé se chovají při přijímání půjček neuváženě a neodpovědně. Přeceňují síly, tedy finanční schopnost půjčky splácet. Na druhou stranu musím říci, že i stát chrání dlužníky nedostatečně. Někdy bohužel dokonce ještě podporuje, aby se dostali do problémů.

Smluvních exekučních titulů by mělo být co nejméně, aby se celý národ nezahtlil exekucemi

■ **Můžete uvést příklad?**

Fenoménem poslední doby je vytváření velkého množství smluvních exekučních titulů. Chci upozornit zejména na dohody o splnění závazku mezi věřitelem a dlužníkem se svolením dlužníka s vykonatelností, které mohou být sepsány buď notářským, nebo exekutorským zápisem na základě již uzavřené smlouvy, např. smlouvy o půjčce peněz nebo o smlouvy o úvěru, většinou když se dlužník dostane do problémů, ale i předem.

Na základě takových dohod může být nařízena exekuce, aniž by musel být v soudu vydán rozsudek o povinnosti dlužníka dluh zaplatit. Uzavřením takové dohody je dlužník zbaven své obrany, kterou by měl v soudním řízení. Dohoda má tedy sflu rozsudku soudu.

■ **Co na tom vidíte špatného?**

Tyto listiny sepisují i exekutoři, kteří následně – v případě nesplnění dohody – mohou na jejich základě nařídit exekuci. Jsou tedy zainteresováni na tom, aby takových listin bylo pořízeno co nejvíce a aby také bylo co nejvíce exekucí. Exekutor nemá záko-

nem předepsanou povinnost nestrannosti, a tak hájí zájem svého klienta – věřitele. Zájmy dlužníků jdou v tomto případě stranou. A to je velká chyba a riziko pro ně.

■ **Proč?**

Dlužník není zpravidla dostatečně poučen o následcích svého jednání a pod tlakem potřeby peněz je ochoten podepsat cokoli. I to, co je pro něho zjevně nevýhodné. Důsledky, kdy bez možnosti obrany přichází například i o střechu nad hlavou, jsou pak hrozné.

■ **Přímo vykonatelné v exekuci jsou však i dohody ve formě notářského zápisu. V čem je pak rozdíl?**

Zásadní rozdíl je v tom, že notář má obdobně jako soudce zákonem předepsanou povinnost nestrannosti. Vystupuje jako nezávislý odborník, který pouze sepisuje dohodu a má povinnost přitom dbát jak zájmů věřitele, tak i dlužníka. Upozorní zejména dlužníka na všechny možné dopady toho, když navrženou dohodu podepíše. To je pro něho velmi důležité. Uvědomte si, že dlužník, na rozdíl od věřitele, zpravidla nemá žádného právníka na své straně.

Notář navíc není nikterak ekonomicky zainteresován na případné exekuci. Sepsáním dohody pro něho vše končí, naproti tomu pro exekutora příběh začíná. Ten samozřejmě má prospěch z toho, že se dlužník zbavil naléhavého řízení u soudu, a potvrdil a urychlil tak vůči sobě exekuci.

Navíc je třeba si uvědomit, že novelou exekučního řádu stát přenáší již téměř veškeré vymáhání práva na exekutory. Například tak již nebude možno si vybrat při vymáhání práva mezi exekutorem a soudem, tato konkurence končí.

■ **Banky si ale často exekutorské zápisy velmi pochvalují. Používají je až v okamžiku, kdy dlužník přestává splácet dluh. Dohoda o dalším splácení dluhu v této formě je podle nich výhodná i pro dlužníka, neboť mu dává šanci řádně**

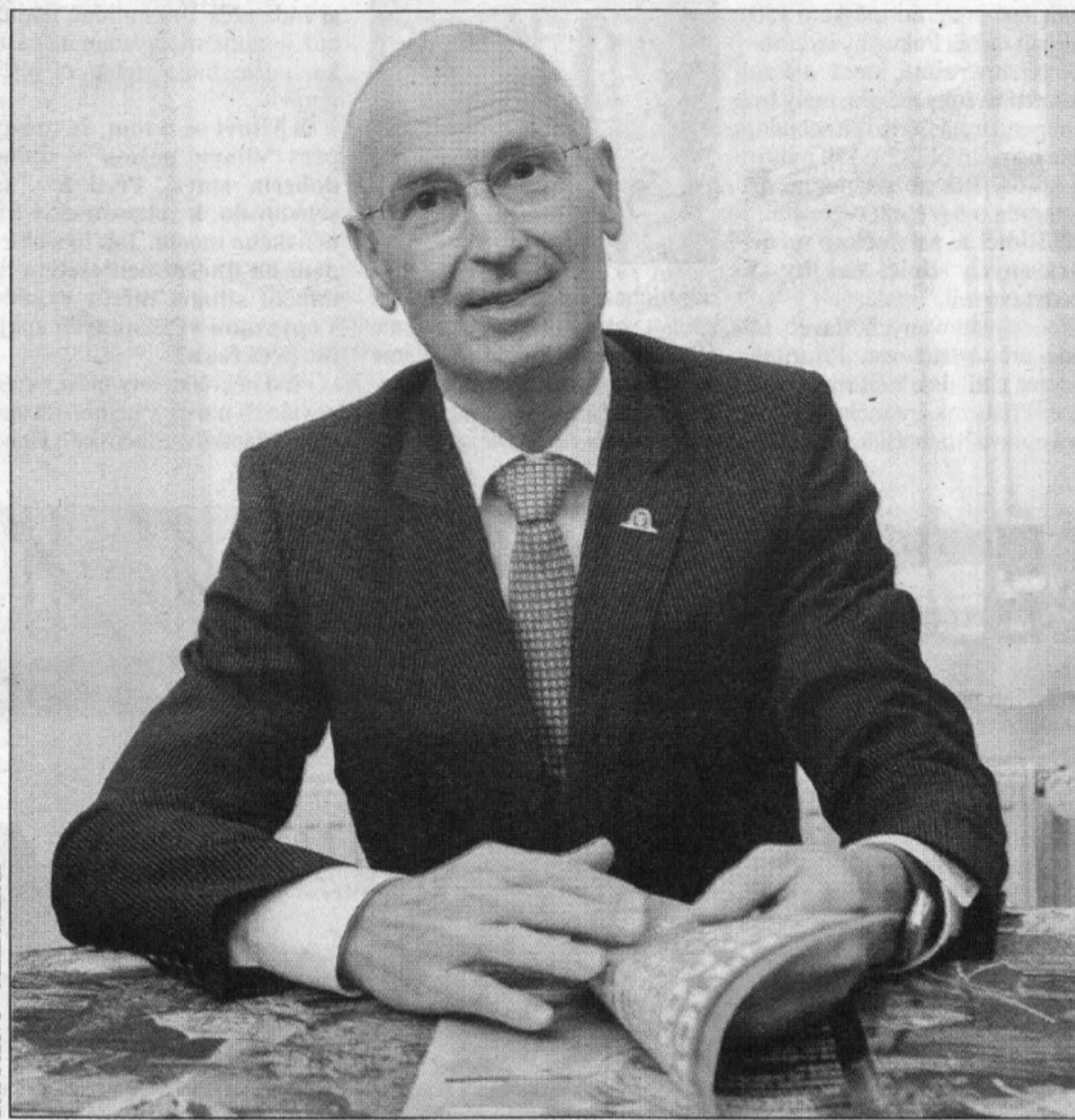

Foto PRÁVO – Milan Malíček

splatit dluh. Jinak by ho čekal soud a úhrada nákladů řízení.

Rozumím důvodům, proč banky o službu stojí, mají legitimní zájem na splacení své pohledávky. Jsou však jen jednou stranou v tomto vztahu. Víím o tom, že několik významných bank naopak dlouhodobě preferuje dohody ve formě notářského zápisu, a to i ohledně až v budoucnu splatných pohledávek.

Není pravda, že soud by byl pro dlužníka zbytečný nebo mu dokonce přinesl ještě větší ztrátu. Nejde totiž jen o úhradu zbylé jistiny úvěru, ale také třeba o oprávněnost výše smluvních pokut, úroků, úroků z prodlení požadovaných věřiteli. Navíc

smluvní exekuční titul zaplatí exekutorovi nebo notáři v naprosté většině dlužník.

■ **Věřitelé dávají přednost exekutorským zápisům před notářskými i proto, že exekutoři jsou pružnější a jsou ochotni sepsat dohodu i o víkendů či v noci.**

Veřejná listina, která má hodnotu rozsudku soudu, by se určitě neměla podepisovat někdy v noci. To jsou absurdity, které samozřejmě nepožadují banky a seriózní věřitelé a které mimo jiné dokazují, že exekutor má maximální zájem, aby exekuční titul vytvořil.

Navíc je třeba si uvědomit, že sám exekutor většinou exekuční

titul neseписuje, neboť tuto pravomoc deleguje na své zaměstnance. Notáři většinou takovou možnost nevyužívají, neboť pokládají tuto agendu za velmi náročnou a odpovědnou.

■ **Exekutorské zápisy ale v Česku nejsou novinkou, používají se již deset let.**

Exekutorské zápisy historicky vůbec vzniknout neměly, byly od začátku chybným a nesystémovým krokem. Notář historicky existuje proto, aby sepisoval veřejné listiny o právních úkonech a na novou právníkovou profesi – exekutora – stát přenesl provádění exekucí. Exekutor je tedy od toho, aby prováděl exekuci a ne aby vytvářel

smlouvy, kterými si na exekuce bude nahrávat.

Obecně lze říci, že smluvních exekučních titulů by mělo být co nejméně, aby se celý národ nezahtlil exekucemi. Také argument odbřemeňování soudů, jde-li o spornou agendu, neobstojí. Daňoví poplatníci přeci platí soudy mimo jiné proto, aby řešily jejich spory v případech, že si je neumí řešit sami. Navíc množství smluvních exekučních titulů přenáší následně mnoho věcí stejně do rozhodování soudů, totiž do rozhodování o oprávněnosti exekuce.

Počet exekutorských zápisů v minulosti také nebyl až tak velký – maximálně osm tisíc ročně. K nárůstu došlo v letech 2009 a 2010. Zhruba jde o 26 tisíc těchto zápisů každý rok. Je zajímavé, že naprostá většina z nich však dílem jen několika, exekutorů.

■ **Podle exekutorů jsou prý tyto zápisy běžné i v zemích Evropské unie.**

V podobě, v jaké existují u nás, nejsou podle našich informací vůbec nikde v zemích Evropské unie. Smluvní exekuční tituly, též jako evropský exekuční titul, jsou v jiných zemích sepisovány jen ve formě notářského zápisu. Ze všech uvedených hledisek vyplývá, že vláda udělala správný krok, když v návrhu novely exekučního řádu, kterou na jedné straně na exekutory přenáší téměř výlučnou pravomoc při vymáhání práva, navrhla na druhé straně zrušení exekučních titulů ve formě exekutorských zápisů.

■ **V poslední době už i advokáti usilují o to, aby mohli sepsat smlouvy s možností přímé vykonatelnosti.**

To je už úplně postaveno na hlavu a byl by to výsměch dlužníkovi. Vždyť advokát sepisující exekuční titul už vůbec nemůže zaručit nestrannost, neboť má zákonnou povinnost hájit zájmy svého klienta, tedy v tomto případě věřitele. Lze si těžko představit, že je jeho klientem současně i dlužník, jehož hájí tak, že mu poradí v tom smyslu, že smluvní exekuční titul je pro něho výhodný.